

Semblança de Joan Sabí Bonastre, professor del Departament de Geografia de la UAB

Joan Manuel Soriano López
Antoni Durà Guimerà

El dia 11 d'octubre de 2003 ens va deixar, a l'edat de 55 anys, Joan Sabí Bonastre, professor del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona. No hem volgut deixar passar l'oportunitat de retre-li un petit homenatge, en nom de tots els companys i companyes del Departament, mitjançant unes línies a la revista DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA.

Una pinzellada de la seva trajectòria professional

Joan Sabí va començar la seva vida professional a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, com a professor encarregat de curs, l'any 1977, un any després d'haver obtingut la categoria de llicenciat amb grau per la Universitat de Barcelona. El mateix any 1977 va obtenir l'equivalència de la llicenciatura en Geografia per la Universitat de Toulouse-Le Mirail.

Tres anys més tard, el 1980, va accedir a la plaça de professor ajudant al Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona mentre seguia la seva formació —ara de doctorat— de nou a la Universitat de Barcelona. Entre 1981 i 1983 va exercir com a professor encarregat de curs de facultat, per passar després a ocupar una plaça d'adjunt d'universitat. L'any 1982 va culminar els estudis de tercer cicle amb la defensa pública de la tesi doctoral, que li va permetre assolir el grau de doctor, i que portava per títol *L'estudi agroecològic i l'evolució històrica recent del paisatge: el cas d'un sector occidental de la comarca del Bages*, sota la direcció de la professora Maria de Bolós. Només quatre anys després, l'any 1986, va accedir a la plaça de professor titular d'universitat en el nostre departament, on desenvoluparia en endavant la seva tasca investigadora i docent.

Professor, investigador i company

Els seus vint-i-cinc anys llargs de professor el van portar, com ens ha passat a tants d'altres, d'una dedicació docent diversificada a una orientació cada cop més especialitzada, tant per les matèries impartides com pel tipus d'alumnat a què anaven adreçades: d'assignatures de cartografia, de geografia general i de geografia descriptiva de països va passar a assignatures de geografia física general i

de geomorfologia (primer només pràctiques i després senceres), anàlisi de paisatge (ja fa més de vint anys!), biogeografia, bioclimatologia i, finalment, climatologia, matèria en la qual es va acabar especialitzant. I d'alumnes de l'Escola de Mestres (com s'anomenava abans) va passar a alumnes exclusivament de Geografia.

Pel que fa als interessos de la seva recerca, Joan Sabí va participar en nombroses investigacions, tant a la seva universitat d'origen (UB), on havia participat en l'equip de recerca de Geografia del Paisatge i en el Grup d'Estudis sobre Ordenació del Territori i Organització del Paisatge (GEOTOP), com a la nostra universitat (UAB) i també en col·laboració amb l'institut Jaume Almera de Ciències de la Terra (CSIC). Val la pena assenyalar que la seva relació amb els col·legues de la UB era també d'amistat, i que ha estat una important contribució als lligams entre els departaments de les dues universitats. Pel que fa a les seves línies d'investigació, les recerques centrades en l'anàlisi del paisatge i en la seva evolució històrica, en temes relacionats directament o indirecta amb la climatologia i en qüestions referents a les àrees de muntanya en varen ser potser les més destacades; alguns exemples són: l'evolució històrica del paisatge i l'anàlisi agroecològica, la degradació ecològica dels sectors periurbans, el balanç energètic en diversos tipus de conreus, les modificacions climàtiques en àrees metropolitanes, la cartografia integrada del medi natural en una zona d'alta muntanya, la dinàmica de geosistemes degradats en àrees de muntanya, l'experimentació i disseny de sistemes d'informació geogràfica adaptats a la gestió del territori a micro i mesoescala, etc. Cal esmentar també la seva contribució des dels inicis a l'impuls de DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA, tal com glossa més endavant Maria Dolors Garcia Ramon.

En la seva formació com a investigador va ser decisiva la seva estada a l'Institut de Géographie de Toulouse, el curs 1976-1977; allà es va imbuir de l'escola francesa del paisatge, línia de recerca en la qual es va convertir en un gran coneixedor i un impulsor pioner dins del nostre departament i fins potser dins de la geografia catalana. En Joan Sabí va recollir d'allà conceptes aleshores innovadors, com ara el de *geosistema* —que integra paisatge físic i humà— i ens va familiaritzar amb la seva aplicació. De resultes d'aquesta i d'altres estades de recerca a Tolosa de Llenguadoc, es va crear una profunda amistat amb Georges i Claude Bertrand, com ho demostra la dedicatòria que li van escriure en el seu darrer llibre: «À Jean, Juan, Joan SABI, avec tous ses amis toulousains, ceux du CIMA-Géode et les autres, en souvenir d'une certaine continuité entre la Central et l'Autonome au nom d'une communauté d'idées et d'un anticonformisme antiacadémique. Avec toute notre amitié et notre affection profondes. Claude et Georges Bertrand».

Paisatge i climatologia van ser les dues grans passions científiques d'en Joan, i això queda reflectit en la seva assistència a una gran quantitat de congressos, col·loquis, seminaris i jornades per Catalunya, Espanya i en diversos països. Moltes vegades hi participava activament, però moltes d'altres hi assistia generosament sense cap més motiu que mostrar un interès per la feina dels altres col·legues i, també s'ha de dir, per continuar aprenent-ne. Els últims anys la

seva activitat va decaure una mica, a causa del deteriorament del seu estat de salut, però no hi havia lloc on no ens preguntessin per ell i ens encarreguessin de transmetre-li uns càlids records.

Sap greu haver de reconèixer que no ens adonem del valor de les persones fins que les hem perdudes. L'empremta d'en Joan al Departament i especialment en els companys de geografia física és ben profunda: ell ens va obrir les portes de l'Escola de Paisatge de Tolosa per mitjà de la seva relació amb Georges Bertrand, amb qui ara existeixen unes excel·lents i estretes relacions de col·laboració científica —i també d'amistat— i ens va mostrar el camí de la recerca en la temàtica del paisatge, línia que ha esdevingut l'eix central de la nostra història investigadora. Intentarem mantenir-nos a l'alçada de la seva herència científica.